

OBSAH

Táto kniha vznikala... (P. Dvořák)	II	
Prológ		
Rytier a jeho kráľ.....	13	
Slovensko v Uhorskom kráľovstve	21	
Krajina bez kráľa	27	
I. V službách Žigmunda		33
<i>Pôvod a rodina Stibora zo Stiboric – stretnutie s markgrófom Žigmundom – problém poľského nástupníctva – Žigmundov zápas o manželku a Uhorské kráľovstvo – krátka vláda Karola Malého – svedectvo Lorenza de Monaci – zajatie kráľovien a víťazstvo Žigmunda Luxemburského – Stibor po boku nového kráľa – prvé hodnosti a majetky – spôsoby držby šľachtických majetkov</i>		
II. Smrť kráľovnej.....		53
<i>Stibor sedmohradským vojvodom – tragická smrť kráľovnej Márie – bol Stibor svedkom kráľovninej smrti? – poľské nebezpečenstvo – správy Paula de Armaninis z uhorského kráľovského dvora – Žigmund ako slabý kráľ a nemravný vdovec</i>		
III. Nikopolská potupa.....		59
<i>Turecké nebezpečenstvo – medzinárodná križiacka výprava v roku 1396 – porážka pri Nikopole a jej príčiny – svedectvo Hansa Schiltbergera – zajatie palatína Leustacha z Jelšavy a boj o jeho záchranu – Stibor v nikopolskej bitke – preplával Stibor Dunaj v brnení? – dejiny sa opakujú: bitka pri Golubaci v roku 1428 – hrdinstvo Cecílie zo</i>		

Svätého Jura – opäť rytier v Dunaji – ako vzniká legenda – Štefan z Rozhanoviec – smrť Závaša Čierneho z Garbowa

- IV. Skúška vernosti.....75
Poprava Lackfioucov – temešvársky snem – nenávisť uhorskej šľachty voči cudzincom – Stibor zabezpečuje svoju rodinu a familiárov – zajatie kráľa – údajný snem v Topolčanoch – Stiborove akcie na záchranu kráľa – rozhodujúca úloha Mikuláša z Gorjan a oslobodenie kráľa – predaj Novej marky – neapolská strana opäť v hre – občianska vojna v Uhorsku – dvaja protikráli – víťazí Žigmundova rozhodnosť – Stiborov podiel na úspechu – amnestia pre povstalcov – smutný koniec Štefana z Debrö – neústupčivý Tomáš z Ludaníc a veľkorysosť kráľa Žigmunda
- V. Na výslní 95
Stibor na vrchole moci – hierarchia stredovekej spoločnosti – šľachta – „všetci šľachtici kráľovstva sa tešia rovnakým výsadám“? – tri základné vrstvy šľachty: nobiles, proceres, magnates – používanie titulov – dvorania – kráľovská rada – vymenúvacie dekréty a povýšenia do barónskeho stavu – kráľovský dvor – život na cestách – kráľ hostom vojvodu Stibora – Stiborove cesty v službách kráľa
- VI. Stiborov dvor 107
Lénny systém – familiarita ako uhorský variant léna – povýšenie neurodzených familiárov do šľachtického stavu – familiári vojvodu Stibora: ich národnostná a sociálna skladba – Stiborov dvor – kasteláni – hodnostári – kancelária – „spoločenstvo panien“ – problémy vo vzťahoch familiár a pán – zradcovia – špecializovaní služobníci a remeselníci v Stiborových službách
- VII. Večný pán Váhu 119
Večný pán Váhu a kapitán Váhu – hradné panstvá a ich „príslušenstvá“ – mýta – vovedenia do majetkov – funkcia homo regius – vysoké náklady na vovedenie – portálna daň – portálne súpisy ako demografický prameň – hustota osídlenia – najpočetnejšia vrstva spoločnosti: poddaní – sociálne rozdiely medzi poddanými – bohatí poddaní? – poddanská usadlosť a povinnosti jej používateľov – boli zemepáni krutí? – právo poddaných na slobodné sťahovanie – vyludňovanie majetkov – mestečká – richtári – farári – vzťah poddaný a jeho pán

VIII. Luxus v stredoveku.....	145
<i>Rastúci záujem uhorských šľachticov o luxusný tovar – najžiadanejšie sú šaty a látky – jednotlivé súčasti odevu v písomných prameňoch – problémy s ich identifikáciou – ceny odevov a módnych doplnkov – obľuba strieborných pásov – zlatnícke výrobky – relikvie – posteľ ako luxusný predmet – cestovné potreby: šiatre, sedlá, vozy – zvieratá – kôň ako atribút rytierstva – druhy a hodnota koní – sokoly a iné dravé vtáky – lovecké psy</i>	
IX. Kratochvíle beckovských pánov	171
<i>Hlavná šľachtická zábava: poľovačka – kráľovské poľovačky vo Zvolene – revíry kráľa – čo lovili stredovekí lovci – rybolov – pôsty – uhorská atrakcia: vyzy – spory o ryby – zloženie stravy stredovekého šľachtica – luxusné potraviny a korenia – hostiny – zdravotie a životospráva – významní lekári v službách kráľa Žigmunda – najstarší lekársky recept z Uhorska – Žigmund Albík z Uničova a jeho Regimina sanitatis – hygiena – kúpele – Stiborov lekár – spoločenské hry: kocky, vrhcáby, šach</i>	
X. Rytierom Draka.....	203
<i>Založenie Dračieho rádu – jeho premena na elitné európske spoločenstvo – cirkevné rytierske rády v Uhorsku – johaniti – prior Albert z Michaloviec – rytierske ideály v Žigmundovom Uhorsku – ich odraz v listinách – cestovanie a „výcvik v rytierskom umení“ – pasovací ceremoniál – meč a brnenie ako atribúty rytiera – ich cena – turnaje – erby – súboje – druhy súbojov – úloha pugilov – prisahy – sľuby a česť rytiera</i>	
XI. Krutý pán z Beckova.....	227
<i>Rozpor medzi obrazom vojvodu v listinách a v povestiach – násilie v živote stredovekého človeka – súdy kráľovského dvora – súd osobitnej kráľovskej prítomnosti – súd osobnej kráľovskej prítomnosti – súdny proces – protest – vyšetrovanie – predvolanie – oktáválne súdy – generálne kongregácie – proskribovanie zločincov – zlodeji, lupičníci, čarodejnice a ďalší zločinci – omilostenie – tresty smrti pre šľachticov – župné súdy – slúžni – právo meča – výkupné (homagium) – zločin násilenstva a iné hrdelné zločiny – násilie na poddanskom obyvateľstve – urážky na cti – krádeže „z biedy“ – kriminalita aristokracie – veľmoži v úlohe obetí: Cudarovci – vojvoda Stibor a jeho „spory“ – môže za zlú povesť Stibora jeho syn?</i>	
XII. Pani Dobrochna a jej deti	243
<i>Čo vieme o Dobrochne – poslanie stredovekej ženy – pod mužskou mocou – zásnuby a svadba – obchod s manželstvom – vek mladomanželov – súhlas kráľa</i>	

– dcérska štvrtina – nerovné sobáše – nobilitácia neurodzeného manžela – konkubíny – sobáše cudzincov s uhorskými šľachticami – udelenie synovských práv dcéram – svadobný obrad a výbava – svadobné dary a veno – venné od manžela – počet detí – žena matka – tútori – siroty a vdovy – anulácia manželstva – najčastejšie dôvody anulácie: príbuzenstvo a nekonzumované manželstvo – formulárové zbierky ako prameň k manželským sporom – nevera – násilie voči manželkám – ženy očami moralistov – *Cecília zo Svätého Jura a iné výnimočné ženy*

XIII. Pod zástavou vojvodu..... 275

Cena za výsady: vojenská povinnosť šľachty – banderiálny (koruhvový) systém – Žigmundove vojenské reformy – portálne vojsko – žold – oslobodenie od účasti na vojenskej výprave – vyhýbanie sa vojenskej povinnosti – vojsko pohromou pre obyvateľstvo – problém vojska: neúmerné zvyšovanie cien – Žigmundov pokus o vyriešenie konfliktov medzi vojskom a obyvateľmi: dekréty z rokov 1427 a 1435 – Stibor ako banderiálny pán – pohraničné konflikty s Rakúšanmi a Stibor – Stiborova úloha vo vojne proti Poľsku 1410 – 1411 a v sprostredkovaní mieru – cesta poľského kráľa do Uhorska – vojenská výprava proti Benátkam – príčiny a vývoj konfliktu – Pipo Spano a Stibor ako hlavní velitelia protibenátskeho vojska – Žigmundova prehra – smrť vojvodu Stibora

XIV. Honor aj po smrti..... 299

Záhľadný náhrobok zo Stoličného Belehradu – smrť a pohreb – rodové pohrebné miesta: súkromné kláštory – založenie stiborovského kláštora v Novom Meste nad Váhom – problémy pri zakladaní kláštorov – populárne rády – patronátne právo – pochovávanie v kostoloch na vlastných majetkoch – pohrebný obrad – „obetovanie“ koňa – prijatie do confraternity rádu – boj o ovládnutie hodnoverných miest – prečiny duchovných – pokusy kráľa Žigmunda o nápravu – snahy šľachticov zabezpečiť si večnú spásu: odkazy pre cirkev

XV. Učený Stibor mladší 325

Stibor mladší – Stibor na pražskej univerzite – sobáš s Dorotou zo Sečian – Mikuláš zo Sečian – „nevzdelanosť“ uhorských pánov – Žigmundov pokus o založenie univerzity v Uhorskom kráľovstve – kláštorné školy a domáci učitelia – prenikanie národných jazykov do písomností – slovenské slová v listinách – Stiborove listiny v slovakizovanej češtine – poznáme duchovný svet stredovekej uhorskej šľachty?

XVI. Kostnický výlet do sveta	339
<i>Ulrich z Richentalu a jeho kronika – Stibor mladší v Kostnici – negatívny obraz uhorskej šľachty – cesty Žigmunda a jeho sprievodu po západnej Európe: Perpignan, Paríž, Londýn – správy francúzskych kroník o Žigmundovi – listy Štefana z Rozhanoviec – Stiborov návrat domov – rímska korunovácia a korešpondencia Mikuláša z Várdy – cestovanie – útrapy na cestách – púte – Vavrinec z Taru, najslávnejší uhorský pútnik – zrušenie sľubu podniknúť púť – púť Stibora mladšieho do Svätej zeme – pútné miesta v Uhorsku – rýchlosť cestovania – stredoveké cesty</i>	
XVII. Kráľovná so zlou povestou.....	365
<i>Návrat kráľa do Uhorska (1419) – Barbora Celjská – nevera kráľovnej – zmierenie kráľovského páru – Barbora najbohatšou osobou v krajine – smrť Žigmunda a prehra kráľovnej Barbory – Piccolomini, tvorca negatívneho obrazu kráľovnej – odvolanie jágerského biskupa Stibora: začiatok konca Stiborovcov v Uhorsku</i>	
XVIII. Stibor v husitských vojnách.....	377
<i>Začiatok husitskej revolúcie – protihusitské križiacke výpravy – Stibor mladší získava hrady na Morave – spanilé jazdy husitov na Slovensko – rok 1428: vrchol Stiborovej úradnej kariéry – bitka pri Trnave 1430 – úspechy husitov na Slovensku: obsadenie Trnavy – husitské sprisahanie v Bratislave – podporovali uhorskí šľachtici husitov? – škody na Stiborových majetkoch – život v ústraní alebo nemilosti? – smrť Stibora mladšieho</i>	
XIX. Boj o rodové sídlo	387
<i>Posledná vôľa Stibora mladšieho – stiborovské príbuzenstvo – Andrej Podczassie – Mikuláš Bydgoský – Nikolajko – boj o rodové dedičstvo – hrad Beckov – budovanie luxusných hradných rezidencií – prestavba Beckovského hradu – umelecká výzdoba hradu – hrady ako symboly postavenia šľachty – povolenia na stavbu hradu – kúpna cena hradu – paláce v mestách – ceny mestských domov – hrádky a šľachtické kúrie – kráľovská rada rozhoduje o stiborovskom dedičstve – rozsudok v neprospech Stiborovcov: strata Beckova a ďalších majetkov – Katarína zo Stiboric, sirota bez majetku a ochrany príbuzných – zanedbal vojvoda Stibor vovedenie do hradu Beckov? – Žigmund vracia hrad Kataríne</i>	
Epilóg	
Prečo sa Stibor nestal slovenským kráľom	409

Poznámky.....	421
Prílohy	
1. Rodokmeň Stiborovcov.....	469
2. Stiborovské panstvo na Slovensku	470
3. Familiári Stiborovcov.....	471
4. Itinerár Stibora staršieho a Stibora mladšieho	485
5. Základné údaje o peňažných menách používaných v Uhorskom kráľovstve	495
Zoznam použitých edícií, literatúry a archívnych prameňov a ich skratiek ...	497
Výberový register	509
Podakovanie	527